

РЕШЕНИЕ

№ 170

гр. ХАСКОВО, 27.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ХАСКОВО, II-РИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и седми април през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: ДЕЛЯНА СТ. ПЕЙКОВА

Членове: ГЕОРГИ Г. ГЕОРГИЕВ

КАПКА Ж. ВРАЖИЛОВА

при участието на секретаря С.Г. Д.
като разгледа докладваното от ДЕЛЯНА СТ. ПЕЙКОВА Въззивно гражданско дело № 20225600500182 по описа за 2022 година

Производството е въззивно по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение № 260008/14.01.2022 г., постановено по гр.д. № 594/2021 г. по описа на Районен съд – Хасково, е осъдено дружеството „Булсатком“ ЕООД да заплати на Л.С.П. сумата от **37 500 лева**, представляваща обезщетение за неимуществени вреди - претърпени болки и страдания от смъртта на брат му М.С.П., починал на 28.07.2018 г. в резултат на трудова злополука, случила се на същия ден, около 09.30 ч. в с.***, общ.***, ведно със законната лихва от датата на увреждането 28.07.2018 г. до окончателното изплащане, като иска за разликата до пълния му предявен размер от **50 000 лв.** като неоснователен е отхвърлен. С решението ответникът е осъден също така да заплати на ищеца разноските по делото и държавна такса в размер на 1500 лв. по сметка на съда.

Недоволни от постановеното решение са останали както ищеца, така и ответното дружество, като всяка от страните е обжалвала решението.

С въззивната жалба на ищеца Л.П. решението се обжалва в частта, в която предявеният иск е бил отхвърлен за разликата над 37 500 лв. до 50 000 лв. като неправилно, необосновано и постановено в нарушение на материалния закон. Посочва се, че бил незаконосъобразен извода на районния съд в частта, в която приел, че общо дължимата сума от 50 000 лв. следвало да се намали с оглед наличието на съпричиняване от страна на пострадалия работни в размер на 25 %, съгласно чл. 201, ал. 2 КТ. Цитираната разпоредба се явявала неприложима в случая, тъй като пострадалият не е допринесъл за процесната трудова злополука с допускането на груба небрежност. Като необоснован се оценя извода на съда, че пострадалият извършвал възложената му работа без необходимото старание и

внимание и в нарушение на технологичните правила и правилата за безопасност на труда. Този извод на съда се основавал на приетото по делото заключение на съдебно-техническа експертиза и свидетелски показания, които обаче били само част от доказателствата. Съдът не обсъдил протокол № ***/24.08.2018 г. на НОИ – ТП – 28.07.2018 г., от който можело да се установи, че всъщност допуснатите нарушения били само от страна на работодателя – ответник. Назначената комисия била категорична в своите констатации, че работникът е допуснат до работа по отстраняване на авария, преди да е била приложена писмена инструкция с цел предварително информиране за избягване на рисковете за живота и здравето му, произтичащи от електрически ток. Комисията установила, че работникът е допуснат до самостоятелно извършване на ремонтни работи на място, на което съществува сериозна опасност за неговото здраве и живот, тъй като не е обучен подходящо за същата – пострадалият имал втора квалификационна степен, вместо да бъде изпратен специалист с трета степен. В протокола на комисията се сочело, че от страна на ответното дружество са допуснати груби нарушения на Правилника за безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 волта – чл. 8, чл. 350, чл. 349, ал. 1 и 2. Допуснато било нарушение на изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, който не позволявал да се допускат до работа лица необучени, неинструирани и неекипирани. По делото са събрани доказателства, че работодателят носел имуществена отговорност именно поради тези допуснати груби нарушения.

Жалбоподателят отбелязва, че в хода на производството се акцентирало върху облеклото на пострадалия в деня на злополуката – с къси панталони, маратонки и без ръкавици и ако бил с дълъг панталон, то нямало вероятност това да се случи. Тези съждения се определят като вероятни, но по делото не се установявало как всъщност е следвало да бъде облечен и обут работника, за да изпълни поставената му задача. Не се установило и кой от неговите преки ръководители го е изпратил на работа на място с висок риск, облечен по този начин, след като това било недопустимо облекло. В протокола на комисията от 24.08.2018 г. се посочвало, че ответникът раздавал работно облекло, като в това число на работещите на нестандартно място при монтажни и ремонтни дейности било осигурено работно облекло – тениски, летен екип, яке. Инцидента се случил през м. юли и летният екип не включвал задължително дълъг панталон и гащеризон. За вида на обувките, които е следвало да носи работника към тази дата, отново нямало никакви конкретни изисквания. Следователно, твърдението на ответника за допусната груба небрежност поради неподходящо работно облекло било неоснователно. Вещото лице в заключението си категорично посочило, че обичайното лятно работно облекло следва да е изработено от огнезащитни и антистатични материали, а по делото ответникът не ангажирал доказателства, че именно такъв вид работно облекло е било раздадено на работниците, за да се твърди, че пострадалият е допуснал груба небрежност, като не го е носел по време на работа. Нямало данни и раздаването работно облекло да е било с нулева електропроводимост и да отговаря на нормите за огнезащита, което се явявало задължение на работодателя.

Вещото лице посочило нарушенията на Правилата за безопасност на труда по електрообзавеждането и напрежението до 1000 волта и дало категорично заключение, че тези нарушения на работодателя имат пряка причинна връзка с настъпилата трудова злополука. Противно на това, при тези доказателства съдът неправилно приел, че работникът е допуснал груба небрежност и не проверил с фазомер или мултицет изходното напрежение, а направо пристъпил към поставяне на металната стълба и отварянето на ПВЦ кутията. Всъщност, тези изводи на съда не се подкрепяли от доказателствата по делото и били направени изцяло в сферата на предположенията като изводи по принцип, без да се доказвало, че на практика в конкретния случай те не са били приложени. Липсвали категорични данни как точно е действал пострадалият работник и такива не се извличали дори от разпита на свидетеля С. Никой не установявал, че пострадалият не е взел със себе си

тези технически средства преди да се качи на стълбата и дали наистина не ги е ползвал преди да започне работа, нямало данни те да са намерени в инструментите, оставени на земята. Едва впоследствие, след инцидента, се установило при извършена цялостна проверка, че цялата инсталация на абоната представлява източник на висока опасност, не е занулена и представлява опасност. Очакваното напрежение е било около 24 волта, а вещото лице е установило, че в действителност е било 230 волта.

В допълнение се отбелязва, че релевантна по смисъла на чл. 201, ал. 2 КТ била не всяка форма на вината, а само грубата небрежност, и не всяко нарушение на правилата за безопасност на труда съставлява основание за намаляване на обезщетението. Вината на пострадалия по чл. 201, ал. 2 КТ трябвало да се докаже, тя не се предполагала. Алтернативно в случай, че съдът приеме, че е налице съпричиняване, се отправя искане то да бъде прието за незначително, а не в обема, възприет от районния съд. С тези аргументи се отправя искане решението да бъде отменено в обжалваната част и да се присъди обезщетение в размер на още 12 500 лв., ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от датата на трудовата злополука – 28.07.2018 г. до окончателното ѝ изплащане, ведно с разносните по делото.

Подаден е отговор от ответната страна в спора, „Булсатком“ ЕООД, чрез адв. Г.К.. Въззивната жалба се оспорва изцяло като неоснователна. Изложени са подробни контрааргументи на всеки един от доводите, описани във въззивната жалба.

С въззивната жалба на „Булсатком“ ЕООД решението се обжалва в частта, в която е уважена частично исковата претенция. Отправя се искане за обезсилване на първоинстанционното решение като недопустимо и прекратяване на производството, а при условията на евентуалност се иска отмяна на решението като неправилно поради необоснованост, нарушение на материалния закон и нарушение на съдопроизводствените правила. На първо място се излага, че при определяне размера на обезщетението е нарушен чл. 52 ЗЗД и не са спазени указанията, дадени в ППВС № 4/23.12.1968 г. Обезщетение в размер на 50 000 лв. се явявало завишено и излизало извън рамките на чл. 52 ЗЗД, като се превръщало в наказателна санкция. Районният съд взел предвид само част от критериите за справедливо обезщетение и игнорирал останалите, както и доказателствата, които ги оборвали. По делото се установило, че ищецът и пострадалото лице като братя не живеели заедно в едно домакинство към момента на инцидента. Социалният живот на ищеца не се променил и той не останал сам, лишен от обич и подкрепа, като освен своя брат, той имал годеница, с която живеел заедно, както и живи родители в същия град. Ищецът бил на 33 години в разцвета на силите си, с перспектива за създаване на семейство, активна трудова дейност и успешен път в живота, със здрава психика, способна да преодолее загубата. Липсвали данни той да е изгубил материална или друга подкрепа след злополуката. По делото не се установило физическото и емоционалното състояние на ищеца и претърпяната болка и страдание от загубата да са надхвърляли по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка между братя близнаци. От представеното по делото становище на психолог се установявало, че ищецът се справя и преодолява последиците от инцидента. Свидетелите В. и П. също потвърждават, че към днешна дата ищецът вече бил по-добре. Липсвали данни да е страдал от посттравматично стресово разстройство. Не се доказали твърденията на ищеца, че смъртта на брат му оказала най-силно влияние върху отношенията с неговата приятелка. Нямало данни да е приемал медикаменти във връзка с настъпилата загуба. Районният съд не отчетел ръста на икономическия растеж, стандарта на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности на населението към момента на инцидента при присъждане на дължимото обезщетение. Цитирана е съдебна практика за присъдени по-малки размери на обезщетение в аналогични случаи. По този начин съдът неправилно определил размера на обезщетението за понесените от ищеца неимуществени вреди.

Изложени са подробни аргументи в подкрепа на тезата за съпричиняване от пострадалия при трудовата злополука. Процентът на съпричиняване не бил 25 %, както е прието от районния съд, а много по-висок. Като основна причина за настъпването на трудовата злополука се сочи именно поведението на пострадалото лице, което нарушило задължението по чл. 33 от ЗЗБУТ да пази себе си. Пострадалият не проявил нужното внимание при изпълнение на задълженията си, свързани с проверка на наличието на напрежение в ПВЦ кутията и с това си поведение не проявил нужната грижа за своето здраве и безопасност. Съгласно чл. 12, ал. 1 от Правилник за безопасност и здраве при работа по електрообзавеждането с напрежение до 1000 V, работниците следва да притежават първа квалификационна група, а пострадалият притежавал втора група, т.е. по-висока от нормативно определената. Преминати били всички необходими инструктажи, свързани с изпълнението на съответните дейности. Всички технически екипи на работодателя разполагали с мултицет, какъвто бил предоставен и на пострадалия срещу подпис с приемо – предавателен протокол от 24.03.2017 г. Вещото лице по делото констатирало, че с подобен мултицет е възможно да се измери наличието на опасно напрежение от 230 V, каквото преминало през тялото на работника. От доказателствата се установило, че той изобщо не носил със себе си мултицет, когато се качил да провери напрежението, а уреда останал в колата. Ответникът се позовава на показанията на свидетеля С., според който всички се инструктирали да не изпълняват трудовите си задължения, облечени с къси панталони, а вещото лице д-р Е. обяснило, че дълъг панталон от каквато и да е материя би намалил ефекта на тока.

Опасността от токов удар би могла да бъде предвидена и при най-елементарна положена грижа, като и най-небрежният човек без съответна квалификация и опит би проверил напрежението в електрическата мрежа преди да докосне оголени кабели. Проявената от пострадалия небрежност водела до извод за повече от 50 % съпричиняване.

Акцентираща се върху неустановения по делото въпрос от къде е излязъл токът от тялото на пострадалия и свързания с това въпрос за носеното от него облекло. В тази насока в съдебно-медицинската и съдебно-техническата експертизи се коментирали само възможни варианти, но без категорични констатации. Въпреки това районният съд достигнал до необосновани изводи, за които не ставало ясно на какви доказателства се основават. Като необосновани се сочат и изводите на съда, че задълженията на ответника включвали проверка за наличие на опасно напрежение в цялата инсталация на абоната, тъй като не можело да се проследи въз основа на кой нормативен акт се прави подобен извод. По аналогичен начин са определени и изводите на съда, свързани с квалификационната група на пострадалия – не ставало ясно въз основа на кои доказателства се приема това. Липсвала аргументация на вещото лице защо счита, че пострадалия следвало да притежава трета квалификационна група и защо е следвало да има изрично нареждане на работодателя за извършване на тази работа. Районният съд не посочил коя от двете хипотези на чл. 349, ал. 1 и 2 от Правилника за безопасност и здраве при работа по електрообзавеждането с напрежение до 1000 V. В деня на злополуката лицето не извършвало ремонт, а техническо обслужване, което също водело до необоснованост на изводите за трета, а не втора квалификационна група. И при двете групи проверката на електричеството било основно задължение. С тези аргументи се отправя искане да се приеме, че е налице съпричиняване в размер на 50 %.

Изложени са доводи, че ищецът не е материално легитимиран, като ответното дружество се позовава на указанията, дадени в ТР № 1/21.06.2018 г. ОСГТНК, ВКС. Сочат се допуснати процесуални нарушения относно словно изразената воля на съда за процента на съпричиняване и обективизираната такава в процентно изражение, относно едностранчиво разглеждане на приетите доказателства, относно липсата на анализ на конкретните доказателства, относно неиздаване на съдебно удостоверение за движението на висящото досъдебно производство във връзка с инцидента и относно отхвърляне на молба на

ответника за поправка на протокола от съдебно заседание, проведено на 21.10.2021 г.

Препис от въззивната жалба на „Булсатком“ ЕООД е връчен на ищеца, но не е подаден отговор от последния в законоустановения срок.

В с.з. процесуалните представители на страните поддържат доводите, изложени във въззивната жалба и отговора към нея.

Въззивните жалби са подадени в преклузивния срок по чл. 259, ал. 1 ГПК от надлежна страна в процеса и срещу подлежащо на обжалване съдебно решение, поради което са процесуално допустими и следва да се разгледат по същество.

С оглед събраните по делото доказателства от **фактическа страна** се установява следното:

Ищецът Л.П. и пострадалият М.П. били братя – близнаци, родени на *** г.

Между ответното дружество и пострадалия М.П. е съществувало трудово правоотношение. Съгласно трудов договор № ***г. пострадалото лице е заемало при ответника – работодател длъжността ***. Съгласно чл. 6, т. 6.3. от трудовия договор работодателят е длъжен да запознае работника/служителя с установените в предприятието трудови изисквания, практика и технологични правила, както и с всички вътрешни документи, имащи отношение към изпълнението на длъжността. В т. 6.4. от трудовия договор е посочено, че работодателят е длъжен да осигури безопасни условия за труд за работника/служителя. Реципрочно, работникът е длъжен да изпълнява трудовите си задължения в съответствие с установената трудова и технологична дисциплина в предприятието, както и да изпълнява стриктно всички задължения, които произтичат от длъжностната му характеристика. В длъжностната характеристика за заеманата от М.П. длъжност са посочени задълженията във връзка с безопасните условия на труд: работникът е длъжен да спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд; работникът е длъжен по време на работа да носи предоставеното му работно облекло, предпазни обувки, лични и колективни предпазни средства и да ги поддържа в добър вид; работникът е длъжен да премине успешно курс по електробезопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V – първа квалификационна група. При постъпването си на работа М.П. попълнил декларация, че е запознат с вътрешните правила на работодателя, касаещи общия трудов ред, пропускателния режим, противопожарната безопасност, инструкциите за безопасност на труда, вътрешните правила за работната заплата. Съгласно протокол № 1860/18.10.2017 г., издаден от ЦПО ЕТ „Е.-П.П.“, М.П. е имал придобита втора квалификационна група по електробезопасност. Съгласно удостоверение № 17/30.03.2018 г. пострадалият е преминал курс по първа долекарска помощ на работното място.

Сутринта на 28.07.2018 г. М.П. бил изпратен от работодателя в село ***, област ***, до адреса на абонат по подаден сигнал за настъпила авария (повреда). Заедно с него бил изпратен и колегата му П.П.. За отстраняване на повредата било необходимо да има достъп до разклонителна кутия, монтирана на железобетонен стълб, част от електроразпределителната мрежа на селото, на височина около 3 м. За да се осигури достъп до кутията, се наложило използването на преносима стълба, която била подпряна на електрическия стълб. Пострадалият се качил на стълбата и в момента, в който се доближил до разклонителната кутия, бил поразен от силен електрически ток, загубил равновесие и паднал от стълбата на земята. Веднага е подаден сигнал до тел. 112, на който се отзовали линейка на „Бърза помощ“ и полицейски екип, пристигнали на мястото за около 10 минути. Констатирани, че пострадалият е починал и няма жизнени функции.

Пострадалото лице М.С.П. е починало веднага, за което е съставен акт за смърт № ***/28.07.2018 г.

След настъпване на инцидента работодателят е подал декларация за трудова злополука вх. № ***/06.08.2018 г. до ТП на НОИ – ***. С протокол № 5103 – 26 –

12/24.08.2018 г. комисия при ТП на НОИ – *** е отразила констатациите си по случая, включително по въпросите относно отклоненията от нормалните действия и условия; начините на увреждане; анализ на причините за възникване на злополуката; допуснати нарушения на нормативните актове и необходимите мерки за недопускане на злополуката. С разпореждане № 22409/10.09.2018 г. на осигурителния орган декларираната злополука е приета за трудова злополука по смисъла на чл. 55, ал. 1 КСО.

Съгласно протокол за злополука, изготвен от комисия на ответното дружество на основание чл. 2, ал. 2 от Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, работникът е отстранявал авария (повреда) по интернет мрежата в частен дом на абонат. Установено е, че има незанулени (офазени) контакти в мрежата на абоната.

В заключението на съдебно-медицинска експертиза по писмени данни № 221/2021 г. е установен удар от електрически ток – участъци от коагулационна некроза (електрически знаци) по пръстите на лявата ръка; оток на мозъка и белите дробове; точковидни кръвоизливи под външната обвивка на сърцето; тъмна течна кръв на трупа; агонални кръвоизливи в мускулите на шията; остри циркулаторни разстройства на вътрешните органи; кръвонасядане в дясното слепоочие; хематом на горния клепач на дясното око; охлузвания по крайниците. Като причина за смъртта се сочи удара от електрически ток, което личи от наличието на електрически знаци, трупната картина на бързо настъпила смърт и обстоятелствата по инцидента. Според вещото лице д-р Е. входът на тока е през лявата ръка, където по пръстите са намерени характерни участъци от коагулационна некроза, известни още като електрически знаци, или електрометки. Липсата на изменения, характерни за изхода на тока, които не са задължителни във всеки случай, не позволява да се очертае действителната примка на тока. Под това понятие се разбира пътя на тока през организма, който път свързва входа с изхода на тока. Изключително рядко едновременно могат да се намерят следи от входа и следи от изхода на тока. Понякога липсват следи на входа, а се намират такива на изхода, и обратно. При наличие на установен вход на тока, при липса на пряко установен изход, последният се определя по възможността някоя част от тялото или крайниците, различна от тази, на която е установен входа, да бъде в контакт с предмет или повърхност, които са в състояние да провеждат в една или друга степен тока. В случая били възможни три примки на тока: лява ръка – глава; лява ръка – дясна ръка; лява ръка – ляв или десен крак, или към двата крака. От друга страна, независимо коя от трите примки на тока е реализирана, токът преминава или през сърцето или през регулаторния център на продълговатия мозък, като и в двата случая е налице внезапно и необратимо спиране на сърдечната дейност. Кръвонасяданията и охлузванията по крайниците били в резултат на падането от стълбата след удара от електрическия ток. Тези увреждания били повърхностни и нямали отношение към настъпването на смъртта. Падането се провокирало от внезапната загуба на съзнание в резултат на спиране на сърдечната дейност и обезкървяване на мозъка. Вещото лице посочва, че на него не му е известно панталонът, с който е бил обут пострадалия, да е изработен от специална материя, която има изолиращи свойства и не позволява през нея да протича ток. В случай, че панталонът не е от такава материя, това не оказвало влияние на протичането на тока или поне не го възпрепятствало.

В заключението на назначената съдебно-техническа експертиза е посочено, че лице, притежаващо втора квалификационна група по електробезопасност задължително следвало да провери за наличие на напрежение преди да започне работа в разклонителната кутия. Платът, обичайно използван за изработка на работно облекло, не бил проводник на електрически ток и било възможно да предотврати затварянето на електрическата верига, част от която е човешкото тяло. Платът, използван за изработване на работно облекло за електротехническия персонал обичайно отговарял на нормите за огнезащитност, предпазване от пръски течен метал и да бъде с нулева електропроводимост. Мултицета представлявал електрически измервателен уред, с който можело да се установи: наличие на

електрическо напрежение и неговата стойност; да се отчете стойността на силата на електрическия ток в електрическа верига; да се установи изправността на електрическа верига и други. С този уред можело да се измери и установи наличието на опасно напрежение от порядъка на 220 – 230 V. Лице, притежаващо втора квалификационна група по електробезопасност, следвало да може да работи с мултицет. Причината за получаване на действие на електрическия ток върху човешкото тяло е допир на части от тялото до фазовия и нулевия проводник. Пътят на протичане в този случай на тока е между допира на части от тялото до фаза и нула, а в конкретния случай – лява или дясна ръка, тяло, ляв или десен крак. Вещото лице е посочило стойностите на температурата на въздуха в деня на инцидента. С оглед данните от хидро-метеорологичната обстановка в района на град *** било допустимо да се възлага ремонтна дейност, свързана с електрически ток и напрежение.

В експертизата е описан механизма на злополуката от техническа гледна точка. В разклонителната кутия на ответното дружество имало проводници, попаднали под напрежение 230 волта от незануления контакт в стаята на абоната, тригnezдовия удължител, адаптера и по кабела от незанулирания контакт в имота на абоната. По три гнездов удължител, адаптера и кабелите на ответното дружество се офазявали комутативните връзки в разклонителната кутия. Пострадалият бил качен на алуминиева стълба, опряна на стълба и затревената влажна почва на тротоара, облечен по тениска, къси панталони и маратонки, като коленете му били опрени в стълбата. Той отворил капака на разклонителната кутия и допрял ръка до офазените проводници. В резултат на това между проводниците под напрежение в кутията (с електрически потенциал 230 волта), ръката, тялото, коленете на пострадалия, стълбата и земната повърхност (с електрически потенциал нула) протекъл електрически ток със стойност 230 mA, който бил причина за смъртта на лицето.

Констатирано е, че са допуснати нарушения на чл. 8, чл. 350, чл. 349, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за безопасност и здраве при работа по електрообзавеждането с напрежение до 1000 V; чл. 166, ал. 2 от Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване; и по чл. 16, ал. 1, т. 7 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Тези нарушения са допуснати от ответника – работодател и се намират в пряка причинна връзка с настъпилата трудова злополука.

В първоинстанционното производство са разпитани и свидетелите З.В., З.П. и Р.С.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от **правна страна** следното:

За правилното решаване на поставените с въззивните жалби въпроси, следва да се имат предвид елементите от фактическия състав на отговорността по чл. 200, ал. 1 КТ.

Елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 200, ал. 1 КТ е наличието на трудова злополука. Тя трябва да е установена по надлежния ред, който е предвиден в чл. 57, сл. КСО и Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки. Предвидено е, че работодателят, респ. пострадалият или неговите наследници, следва да декларират в съответни срокове (3-дневен срок за работодателя и 1-годишен за пострадалия или неговите наследници) пред териториалното поделение на НОИ всяка трудова злополука. След извършена проверка длъжностното лице по чл. 60, ал. 1 КСО издава разпореждане за приемане или неприемане на злополуката за трудова по утвърден от управителя на НОИ формуляр. Разпореждането на органа по чл. 60, ал. 1 КСО има значение на индивидуален административен акт относно характера на злополуката (трудова или не), а от друга страна е официален удостоверятелен документ за установените в него факти.

Съгласно чл. 55, ал. 1 и ал. 2 от КСО трудовата злополука е всяко внезапно увреждане на здравето станало през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа, извършена в интерес на предприятието, когато е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт,

като такава е и злополуката станала по време на обичайния път при отиване или връщане от работното място до основното място на живеене или до друго място за живеене с постоянен характер, мястото където осигуреният обикновено се храни през работния ден или мястото за получаване на възнаграждение. Допълнително в чл. 200, ал. 2 от КТ се разширява отговорността на работодателя, като е предвидено, че същият отговаря и когато трудовата злополука е причинена от непреодолима сила при или по повод изпълнението на възложената работа или на каквато и да е работа, извършена и без нареждане, но в интерес на работодателя, както и по време на почивка, прекарана в предприятието.

При изпълнение на възложената работа работниците са длъжни да спазват установените за извършването ѝ правила. Тези правила се определят в зависимост от характера на изпълняваната работа и могат да бъдат установени от самия работодател, да бъдат общи за конкретната работа правила и норми, закрепени в законов или подзаконов нормативен акт. Работодателят е задължен да инструктира работника с установените за извършване на съответната работа правила. При изпълнение на възложената му работа работникът е длъжен да спазва както изискванията за изпълнение на съответната работа, така и тези, които са въведени с общите нормативни актове за извършване на съответната работа или за такива действия, които не се извършват при изпълнение на работата, но са пряко свързани с нея. Затова както пренебрегването от страна на работника правилата за безопасност при изпълнението на възложената работа, така и допуснатите от негова нарушения на нормативни актове, с които той е длъжен да се съобразява при изпълнението на работата си, могат да послужат като основание за намаляване на дължимото се от работодателя обезщетение, но само в случай че нарушението е допуснато при груба небрежност по смисъла на чл. 201, ал. 2 от КТ. Следователно, не е достатъчно да има нарушение, необходимо е да се установи, че същото е допуснато при такава небрежност по смисъла на закона, която може да се окачестви като груба. За да се установи, дали е налице такава форма на небрежност, съдът трябва да изследва точно обективно приноса на пострадалия, като изясни кои действия са извършени при липса на елементарно внимание и при пълно пренебрегване на правилата за безопасност и в зависимост от това да определи степента на съпричиняване. Грубата небрежност по смисъла на чл. 201, ал. 2 КТ може да бъде дефинирана като липса на елементарно старание и внимание, пренебрегване на основни технологични правила и правила на безопасност, при което е налице неполагане на онази грижа, която следва да се очаква и от най-небрежния работник, зает със съответната дейност при подобни условия. Поради това, ако трудовата злополука е настъпила в резултат на работа с необезопасени машини и съоръжения или без да е проведен точен инструктаж за технологичните правила и правилата за безопасност, поведението на работника/служителя не може да се окачестви като груба небрежност, освен когато от обстоятелствата е несъмнено ясно, че определени негови действия могат да доведат до злополука, увреждаща неговото здраве. В случай на знание от страна на пострадалия, че работодателят не е осигурил безопасни условия за изпълнение на работата, но въпреки това е предприел изпълнението ѝ при липса на елементарно старание и внимание и пренебрегвайки основни правила за безопасност, т. е. когато не е положил дължимата грижа, каквато и най-небрежният би положил, е налице съпричиняване от страна на пострадалия при трудова злополука.

Другите общи предпоставки за ангажиране на отговорността на работодателя по чл. 200 КТ са настъпилите неработоспособност (временна или трайно намалена) или смърт на работника/служителя и причинна връзка между увреждането и неблагоприятния резултат, т. е. последният трябва да бъде пряко следствие от внезапното увреждане на здравето, а не от други обстоятелства.

Задължението на работодателя за обезвреда обхваща всички вреди от трудовата злополука – имуществени и неимуществени. Това произтича от препращащата норма на чл. 212 КТ към правилата за деликтната отговорност - чл. 51, ал. 1 и чл. 52 ЗЗД.

На първо място, отправено е от въззивника „Булсатком“ ЕООД искане за обезсилване на първоинстанционното решение като недопустимо, като впоследствие се посочва, че тази недопустимост е свързана с въпроса за материалноправната легитимация на ищеца. Въззивният съд провери служебно обжалвания съдебен акт за наличие на основания за недопустимост, респ. за обезсилване, и не констатира наличието на такива.

На следващо място, неоснователни са доводите, че ищецът не е материално легитимиран, като ответното дружество се позовава на указанията, дадени в ТР № 1/21.06.2018 г. ОСГТНК, ВКС. Всъщност, цитираният от ответника пасаж относно прилагането на застрахователния договор наистина намира приложение до онези вреди, които касаят застрахователни събития, но обхватът на тълкувателното решение не се свежда само до тези хипотези. Наведеният от ответника аргумент всъщност разширява значението на застрахователния договор, като прехвърля неговия обхват и върху случаите, когато е възникнала отговорност по чл. 200, ал. 1 КТ. Указанията на ВКС са неправилно интерпретирани от ответника, тъй като ограничения предмет на застрахователните договори е коментиран от тълкувателния орган само в началната част от мотивите на тълкувателното решение, докато останалата част показва едно по-широко приложно поле. Освен това самият ответник във въззивната си жалба по същество относно несправедливия размер на присъденото обезщетение се позовава на съдебна практика на други съдилища (на стр. 5 от жалбата), които са присъждали различни по размер обезщетения на лица, които са се намирали в същата родствена връзка с пострадалото лице, но без да провежда логиката си докрай, защото в противен случай би следвало да се приеме, че по всички така цитирани дела ищите не са били материално-правно легитимирани.

Възраженията за нарушаване правилото на чл. 52 ЗЗД и определяне на обезщетение в завишен размер не се споделят от настоящия съдебен състав. Фактът, че ищецът и пострадалото лице като братя не живеели заедно в едно домакинство към момента на инцидента е отбелязан от районния съд, но е подчертано, че ищецът е бил в постоянен контакт и близки отношения със своя брат - близък. В тази насока са и показанията на свидетелите В. и П. Според първата двамата братя се виждали почти през ден. Допълнително отражение е имал факта, че към момента на злополуката ищецът също е работел при ответното дружество – работодател, поради което двамата са поддържали връзка постоянно и на работното място като колеги. В същата насока са показанията на свидетеля П., според който двамата се срещали поне 3-4 пъти всяка седмица. Така описаните лични контакти между двамата очевидно са се отличавали с интензитет и сплотеност, които са отразявали близостта в отношенията им.

Отбелязването, че социалният живот на ищеца не се променил и той не останал сам, лишен от обич и подкрепа, като освен своя брат, той имал годеница, с която живеел заедно, както и живи родители в същия град, представлява едностранчива и избирателна интерпретация на събраните по делото доказателства. За промяна в социалния живот на ищеца следва да се приеме от гледна точка на това, че след инцидента същият е изпаднал в силно потиснато настроение, веднага напуснал работа, тъй цялата обстановка му напомняла за трагедията и непрестанно връщала спомена към събитието. Фактът, че ищецът има дългогодишна приятелка и живи родители, не означава, че тяхното физическо присъствие заличава загубата от смъртта на брат му. Става дума за различни близки отношения – отношенията между двама братя не могат да бъдат противопоставяни или замествани с отношенията на родителите, нито пък с интимните отношения с друго лице. Различният характер на близостта във всеки един от тези случаи е самостоятелна предпоставка за изпитването на лична скръб и болка от загубата на съответното лице, като наличието на други отношения няма компенсаторен характер в този смисъл, който е вложен от ответника във въззивната жалба.

Твърдението, че ищецът бил на 33 години в разцвета на силите си, с перспектива за

създаване на семейство, активна трудова дейност и успешен път в живота и със здрава психика, способна да преодолее загубата, не опровергава изводите на районния съд. Напротив, трагичното събитие е създадо пречки именно в така откритите се перспективи пред младия човек, а „успешния път в живота“, описано от ответника, е бил в значителна степен забавен и възпрепятстван от времето, необходимо за преживяване на последиците от инцидента. Наличието на здрава психика спомага за преодоляване на загубата, но не води до отпадане на емоционалните последици от същата.

Когато ответникът посочва във въззивната жалба, че по делото не се установило физическото и емоционалното състояние на ищеца и претърпяната болка и страдание от загубата да са надхвърляли по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка между братя близнаци, всъщност не уточнява какво следва да се разбира под понятието „нормално присъщи“. Доколкото то не е нормативно установено, би следвало да се изхожда от общите житейски разбирания, но дори и на тази плоскост описаното от свидетелите емоционално състояние на ищеца след загубата определено се отличава с дълбочина на негативните преживявания, която е справедливо да бъде оценена според стандартите на чл. 52 ЗЗД.

В действителност, от представеното по делото становище на психолог се установява, че ищецът се справя и преодолява последиците от инцидента, както и няма данни да е страдал от посттравматично стресово разстройство. Последното обаче не е изискване за основателност на подобна искова претенция и не е задължително да се достигне до изпадане в подобно разстройство, за да се приеме, че само в подобна хипотеза е допустимо присъждането на обезщетение за неимуществени вреди. Също така неприемането на медикаменти във връзка с настъпилата загуба не обуславя автоматично извода, че загубата се преживява по-леко или е с незначителен интензитет. Евентуалното предписване или не на медикаменти за справяне с определено емоционално състояние е изключително индивидуален критерий, тъй като той зависи от множество допълнителни фактори, които всеки психолог (респ. лекар или психиатър) взема предвид, преди да пристъпи към подобен вид терапия.

Цитираната съдебна практика за присъдени по-малки размери на обезщетение в аналогични случаи не е обвързваща за настоящия съдебен състав, тъй като в посочените съдебни решения съответните съдилища са изхождали от спецификите на всеки конкретен случай така, както и настоящият спор също следва да решен съобразно представените доказателства и особеностите му.

По отношение размера на обезщетението за понесените от ищеца неимуществени вреди следва да се разсъждава на друга плоскост и тя касае дали е налице наистина съпричиняване като основание за намаляване на присъдената сума.

Главното твърдение на ответника в неговата въззивна жалба е, че основна причина за настъпването на трудовата злополука се сочи именно поведението на пострадалото лице, което нарушило задължението по чл. 33 от ЗЗБУТ да пази себе си и поради това процентът на съпричиняване не бил 25 %, както е прието от районния съд, а много по-висок. Пострадалият не проявил нужното внимание при изпълнение на задълженията си, свързани с проверка на наличието на напрежение в ПВЦ кутията и с това си поведение не проявил нужната грижа за своето здраве и безопасност.

Ответникът се позовава на чл. 12, ал. 1 от Правилник за безопасност и здраве при работа по електрообзавеждането с напрежение до 1000 V, съгласно който работниците следвало да притежават първа квалификационна група, а пострадалият притежавал втора група, т.е. по-висока от нормативно определената. В същото време опровергава изводите на вещото лице в съдебно-техническата експертиза, възприети и от районния съд, че пострадалият следвало да притежава трета квалификационна група. Вещото лице е направило своите констатации, изхождайки от специалните технически познания, които

притежава. Разграничението между отделните хипотези на Правилника като подзаконов нормативен акт е юридически въпрос, по който съдът следва да се произнесе.

В чл. 12, ал. 1 от Правилника са посочени две категории персонал, които трябва да притежават първа квалификационна група, като и двете категории спадат към т.нар. неелектротехнически персонал. Те включват: 1) общи и строителни работници, бояджии, монтажници и др., изпълняващи работи, при които е възможно възникване на опасност за поражение от електрически ток; и 2) работници, които при работа използват ръчни и преносими електроинструменти от клас I на защита срещу поражение от електрически ток (със защитен проводник - зануляване, защитно заземяване или защитно изключване). В случая пострадалият не спада към нито една от тези категории, тъй като естеството на заеманата от него длъжност в ответното дружество е предполагало изпълнението на други служебни функции и задачи. Въпреки това представената длъжностна характеристика за длъжността *** е поставяла изискване да се притежава само първа квалификационна група. По делото е установено, че М.П. е притежавал втора квалификационна група, която съгласно чл. 13, ал. 1 от Правилника се придобива от: 1) начинаещите работници, които не се допускат до самостоятелна работа и работят под прякото ръководство на електроспециалист с не по-ниска от трета квалификационна група; 2) електротехнологическият персонал - електрозаварчици, електрошлосери, машинисти от електротранспорта, кранисти на кранове с електрическо задвижване и др.; 3) практикантите и стажантите от средни учебни заведения и колежи с електротехническа специалност. Пострадалият не е имал качеството на практикант или стажант, нито пък е заемал длъжност от описаните в т. 2 (електрозаварчици, електрошлосери, машинисти от електротранспорта, кранисти на кранове с електрическо задвижване), които макар и примерно изброени, не са идентични с длъжността *** (за сравнение – в утвърдената Национална класификация на професиите и длъжностите изброените в т. 2 длъжности попадат в група 7412, а длъжността на пострадалия в група 7422, т.е. в различни групи, което обуславя и извода, че те не са идентични). В такъв случай пострадалият е можел да извършва дейности, които не надхвърлят тези, които са предвидени за работниците, посочени в т. 1 – за начинаещи работници, които не се допускат до самостоятелна работа и работят под прякото ръководство на електроспециалист с не по-ниска от трета квалификационна група. При наличието на посоченото по-горе несъответствие между длъжностната характеристика и притежаваната от пострадалия квалификационна група, която е по-висока, той не е имал право да извършва дейности, които надхвърлят посоченото в чл. 13, ал. 1 от Правилника.

Съгласно чл. 14, ал. 1 от Правилника трета квалификационна група придобиват: 1) изпълнителските кадри, на които се възлага самостоятелно извършване на работа; 2) оперативният и оперативно-ремонтният персонал; 3) лицата, които ръководят и/или обучават работници с първа и втора квалификационна група; 4) допускащите, наблюдаващите или изпълнителите на работа с наряд; 5) настройчиците на КИП и А, лаборантите в електролаборатории, специалистите по ремонт и настройка на компютърна техника, средства за диспечерско и технологично управление и др. В конкретния случай на процесната дата 28.07.2018 г. пострадалият е бил изпратен да извършва дейност, която по естеството си попада в хипотезата на посоченото в т. 1 – като изпълнител да извърши самостоятелно дейност по ремонтиране на интернет оборудването, намиращо се във външна PVC кутия. Като изхожда от естеството на възложената задача, правилно вещото лице е приело, че за нейното изпълнение е било необходимо да се изпрати на място служител, който притежава минимум трета квалификационна група. Тъй като М.П. е имал само втора квалификационна група, е можел да работи съгласно чл. 13, ал.1 от Правилника не самостоятелно, а под прякото ръководство на електроспециалист. Такъв обаче в случая не е имало с него (нито пък са ангажирани доказателства за квалификационната степен на колегата му П.П).

На тази плоскост следва да се разгледа и възражението, че районният съд не посочил

коя от двете хипотези на чл. 349, ал. 1 и 2 от Правилника е приложима в случая, като ответника отбелязва, че в деня на злополуката лицето не извършвало ремонт, а техническо обслужване, което също водело до необоснованост на изводите за трета, а не втора квалификационна група. В протокола на ТП на НОИ за резултатите от разследването на трудовата злополука е посочено, че пострадалият е извършвал отстраняване на авария, което е окачествено като ремонтна дейност (в т. VIII от протокола, л. 11 от делото – гръб, абзац втори). В протокола за злополука, който е съставен от комисия на самия работодател, също е посочено, че пострадалият е изпратен да отстранява авария. В този смисъл е приложима ал. 2 на чл. 349 от Правилника - ремонтни дейности, настройки, измервания и изпитвания на изделията на промишлената електроника се извършват само от оторизирани лица с трета квалификационна група. В случая, както се посочи по-горе, пострадалият е имал само втора група, а ал. 1 не съответства на описаната дейности, защото не представлява техническо обслужване. Легална дефиниция на понятието „техническо обслужване“ е дадена в т. 28, § 1 от Допълнителните разпоредби на Правилника и съгласно тази дефиниция обслужването не включва отстраняването на аварии. В същото време самият Правилник провеждат разграничение между „обслужване“ и „ремонт“ (напр., чл. 331), като говори за „аварийно – ремонтни дейности“ (напр., чл. 118). Следователно, вътрешната логика на разпоредбите в Правилника е, че аварията води до извършване на ремонт, а не до обслужване. И след като пострадалият е бил изпратен да отстранява авария, това означава, че той е бил изпратен да извършва свързаните с аварията ремонтни дейности, а не дейности по техническо обслужване. Така се оказва, че пострадалият е имал право съобразно придобитата от него втора група да извършва само дейности по техническо обслужване, а е бил изпратен да извършва ремонтна дейност, за която няма придобита група. В това се изразява и нарушението на чл. 349 от Правилника.

След изясняването на вида дейност, която е извършвало пострадалото лице (ремонтна дейност), следва да се коментират доводите на ответника, че М. П. бил преминал всички необходими инструктажи. В действителност, по делото е представено извлечение от книгите за инструктажи (на работното място, периодичен, извънреден). Въпросът е дали тези инструктажи са се отнасяли точно до този вид дейност. Отговор може да се даде от съдържанието на представените по делото вътрешни инструкции за безопасна работа, утвърдени от работодателя. Изброени по реда на тяхното представяне, те са следните: Инструкция за безопасна работа при монтажни дейности; Инструкция за безопасност при работа с преносими изтеглящо опорни стълби; Инструкция за безопасност при работа с преносими стълби; Инструкция за употреба, поддръжка и проверка на позициониращ колан; Инструкции за употреба на защитни каски; Инструкция за безопасна работа с ръчни електрически инструменти; Инструкция за безопасна работа с ръчни електрически инструменти, преносими електрически лампи и трансформатори; Инструкция за безопасна работа с ъглошлайф; Инструкция за безопасна работа с акумулаторен гайковерт; Инструкция за действия на водачите при нещастен случай и катастрофа; Инструкция за безопасно движение на моторни превозни средства. Внимателният преглед на тези инструкции показва, че те могат да бъдат разделени по критерии относно техния предмет: една част от тях се отнасят до видове дейности (Инструкция за безопасна работа при монтажни дейности; Инструкция за действия на водачите при нещастен случай и катастрофа), а другите се отнасят до работа с видове инструменти, инвентар и съоръжения (всички останали извън посочените две). Нито една от инструкциите не се отнася до изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на ремонтни или аварийни дейности. Описаните в първата инструкция дейности са монтажни по своя характер, но не и ремонтни. Нещо повече, в предпоследната точка от същата инструкция изрично е посочено, че работниците преустановяват работа и уведомяват прекия ръководител, когато са създадени условия за злополуки или аварии. А в случая М.П. е трябвало да отстранява именно авария. Следователно, тази инструкция е неприложима към извършваната от него дейност.

Неприложими са и някои от останалите инструкции, които нямат отношение към процесния инцидент (напр., Инструкция за безопасна работа с ъглошлайф; Инструкция за безопасна работа с акумулаторен гайковерт; Инструкция за действия на водачите при нещастен случай и катастрофа; Инструкция за безопасно движение на моторни превозни средства). Във връзка с Инструкция за употреба, поддръжка и проверка на позициониращ колан изводите са аналогични, защото вещото лице Х. в експертизата си е посочило, че при така създалата се ситуация не е имало никакво значение укрепването с колан или не (отговор на въпрос 2.1., стр. 9 от експертизата, абзац последен). Така могат да се формулират два извода. На първо място, следва да се отбележи, че в извлеченията от книгите за инструктажите не е посочено всеки работник по кои вътрешни инструкции е бил инструктиран – при положение, че при работодателя има работници на различни видове длъжности е логично, че за тях важат различни видове инструкции. На следващо място, дори и да се приеме, че пострадалият М. П. е бил инструктиран по всички представени инструкции, остава въпросът дали те са били приложими при извършването на ремонтни дейности, каквато е била и конкретната дейност по отстраняване на аварията. Отговорът на този въпрос е отрицателен. Както се посочи по-горе, за да се приеме, че е допусната груба небрежност от страна на работника, първо трябва да се установи, че същият е бил точно инструктиран от работодателя за спазване на съответните технологични правила и изисквания за безопасност на труда – а да бъде точно инструктиран означава да бъде инструктиран именно за съответната дейност, която му е възложена или ще му бъде възложена да извършва. В случая липсва инструкция за безопасни и здравословни условия на труда при отстраняване на аварии или извършване на ремонтни дейности вследствие настъпила авария. Следователно, основното твърдение на ответника, че пострадалият е бил подходящо инструктиран за конкретния случай не се подкрепя от доказателствата по делото. Именно в тази връзка и комисията на ТП на НОИ в своя протокол е дала предписания за недопускане на злополуки, които се изразяват в това работодателят да осигури писмена инструкция за действията при отстраняване на аварията на съоръжението, както и да допуска до самостоятелно извършване на ремонтни дейности само работници, които притежават трета квалификационна група по електробезопасност – за която се установи, че пострадалият не притежава. Даването на тези предписания е продиктувано, по аргумент за противното, именно от факта, че в случая е извършвана аварийно – ремонтна дейност, а не техническо обслужване (както твърди ответника), и за нея се изисква трета квалификационна група, а не втора, каквато е притежавал М.П.. Също така е предписано, че изискването за трета група е следвало да бъде включено в съдържанието на длъжностната характеристика за изпълняваната длъжност, в която вече се посочи, че е вписана само първа група.

Други основни аргументи на ответното дружество за наличието на груба небрежност се свеждат до боравенето от пострадалия с уред – мултицет, както и до носенето на неподходящо облекло. Тези въпроси са коментирани и от районния съд в обжалваното решение, като е прието, че в действителност са налице допуснати нарушения от страна на пострадалото лице, като крайният извод е, че има съпричиняване в размер на 25 %.

По отношение на първия аргумент дружеството – работодател посочва, че всички технически екипи на работодателя разполагали с мултицет, какъвто бил предоставен и на пострадалия срещу подпис с приемо – предавателен протокол от 24.03.2017 г. Вещото лице по делото констатира, че с подобен мултицет е възможно да се измери наличието на опасно напрежение от 230 V, каквото е преминало през тялото на работника. От доказателствата се установило, че той изобщо не носил със себе си мултицет, когато се качил да провери напрежението, а уреда останал в колата. Районният съд посочва в решението си, че неползването на мултицет се установява от показанията на свидетеля С. и от заключението по съдебно-техническата експертиза.

По отношение тези доказателства следва да се направи уточнение – в заключението на вещото лице темата за мултицета е засегната във въпрос 1.3., като е дадена обща

информация относно това какво представлява този уред и за какво се използва. По въпрос 1.3.3. е посочено, че лице, което притежава втора група по електробезопасност може да работи с мултицет. Оставяйки настрана горните изводи относно необходимостта ремонта да бъде извършен от лице с трета група, отговорът на последния въпрос отново е общ – той само разяснява, че лицето с втора група по принцип има необходимите познания за работа с мултицет. Въпросът е обаче, не дали пострадалият е имал умения да работи с мултицет, а дали е носел такъв именно на процесната дата и по време на процесния инцидент. Нито един от отговорите на вещото лице не засяга въпроса дали в конкретния случай пострадалият е носел със себе си мултицет, когато се е качил на стълбата, за да провери разклонителната кутия. Подобен извод е само предположение.

В показанията на свидетеля С. се обяснява какво включват работните комплекти, които получава всеки от екипите на работодателя – каска, колан, фазомер и мултицет. Този въпрос не е спорен – с такъв комплект са разполагали М. П. и колегата му П. П. След това свидетелят С. отбелязва, че когато той отишъл на мястото на инцидента, установил, че мултицета е в колата, а фазомера изобщо не го е виждал. Свидателят изрично подчертава: „...Не знам дали е бил в ръцете на М. (*т.е. мултицета – б.м.*)“. В тази насока следва да се подчертае, че всъщност свидетелят заварва какво е положението на нещата на мястото на инцидента около 15 минути по-късно, когато отива там, след като е получил обаждане от П.П. Няма как С. да е знаел със сигурност в момента на самия инцидент дали пострадалият е носел мултицета в ръце или същият се е намирал в колата. Такива данни не могат да се извлекат от останалите доказателства по делото, а изводите както на районния съд, така и на ответника във въззивната жалба имат характер само на косвено предположение. В протокола за злополука, съставен от комисия на работодателя (л. 90 от делото) няма отбелязвания в графата относно причините за инцидента дали пострадалият е ползвал или не мултицет. Към протокола са приложени и саморъчни писмени обяснения на П.П., Р.С. и трето лице А.П., което живее близо до адреса. В нито едно от тези обяснения не могат да се намерят сигурни данни с какви точно уреди и инструменти е боравел пострадалият непосредствено преди токовия удар. В обясненията на П.П.се посочва, че той отишъл до колата, за да вземе „инструмента“, когато М.П. се намирал вече на стълбата. Отбелязването за „инструмента“ (в единствено число) е общо и неясно – не е конкретизирано за кой точно инструмент П. се е върнал до колата. Обясненията на третото лице А. П. изобщо не съдържат каквито и да е данни в тази насока. В обясненията на свидетеля Р.С. се описва как той е получил обаждане от П. П. за случилото се, как след малко е отишъл на мястото, заварил е линейка и полиция. След това е обяснено на кратко какво не е извършено от пострадалия (замерване на заземяването и входното напрежение), но отново нищо не се споменава за открити или установени инструменти и уреди на мястото. Така, в крайна сметка, може единствено да се приеме за сигурно установено, че работникът е подпрял стълбата, качил се е на нея, посегнал е към разклонителната кутия и в този момент е бил ударен от електрически ток. Не може да се установи със сигурност, дали в този момент е носел мултицет, дали същият се е намирал в колата, където го е заварил свидетелят С., дали от момента на токовия удар до идването на свидетеля мултицета не е бил местен от едно място на друго. С други думи, първоначалното положение на мултицета в момента на токовия удар е невъзможно да се установи. След като това обстоятелство не може да се установи, тогава няма как да се приеме със сигурност и какви са причините пострадалият да не установи, че има незанулени (офазени) контакти в електрическата мрежа на абоната, което е основното в причинно – следствения механизъм на инцидента.

По отношение на въпроса за носенето на неподходящо облекло – по делото е установено, че в деня на инцидента пострадалият не е носел необходимото облекло. Но за да бъде квалифицирано като необходимо за такива ситуации, работникът следва да е инструктиран да носи подобно облекло. Както се посочи по-горе, по делото е представена Инструкция за безопасна работа при монтажни дейности, но не и такава по отстраняване на

аварии и ремонтни дейности. Дори и да се приеме, че първата инструкция може да се прилага към дейностите по отстраняване на аварии и ремонтните дейности, в нея не е посочено, че в топлите летни месеци следва да се носи дълъг панталон. В нея се говори единствено за предпазни колани, каски за глава, гумени ботуши (в условия на кал, влага и вода), за очила, ръкавици и други обувки, но не и за връхните дрехи (горни и долни), нито за тяхната материя, дължина и т.н.

На следващо място, по делото е представено доказателство, че на М.П. и други негови колеги е връчено работно облекло, но не се уточнява какво е включвало то, дали става дума за зимно или лятно облекло, дали в него са предвидени дълги дрехи, изготвени от изолационни материи и т.н. (л. 87 от делото). При това положение не е доказано твърдението на работодателя, че работникът е разполагал с екипировка именно в деня на инцидента. В представената по делото съдебно-медицинска експертиза вещото лице д-р Е. е отговорило, че няма данни пострадалият да е бил обут с панталон от специална материя, а ако не е от такава материя, той не оказва влиянието върху протичането на тока. В с.з. е обяснено, че ефекта на тока се намаля от всички материали, но не може да се каже със сигурност доколко се намаля – до какви нива и дали така би бил избегнат фаталния инцидент. В тази връзка ответникът навежда възражения, че вещото лице предложило само различни варианти за входа и изхода на тока, което водело до неяснота, включително и във връзка с носеното от пострадалия облекло. Вещото лице е работило по експертизата, като е изхождало от обективните данни по делото. Но не може да се направи извод, че дори и при установяване на точния вход и изход на тока вида облекло е щял да има такова въздействие, че да предотврати леталния изход.

В съдебно-техническата експертиза по въпросите за облеклото вещото лице Х. е дало отговор, какво по принцип трябва бъде облеклото на лицата, което извършват електротехнически дейности (л. 143 от делото). Вероятността платът, от който е изработено работното облекло, да предотврати затварянето на електрическата верига, към която е човешкото тяло, е само възможност – но не дава категорични гаранции в тази насока.

И накрая не следва да се игнорира значението на факта, че по въпроса с какво облекло се явява работникът на работа, за да изпълнява служебните си задължения, контрол следва да осъществява именно работодателят и ако установи, че работникът не спазва определени изисквания, то тогава работодателят има всички правомощия да заповяда използването на работно облекло или в краен случай – да забрани на работника да извършва работа. Алтернативата на това задължение е работодателят изобщо да не осъществява контрол за облеклото на работниците или ако осъществява контрол и установи нарушения, въпреки това да ги допуска до извършване на служебни задачи, което е недопустимо. В този смисъл, ответникът или изобщо не е осъществил контрол или ако е имал данни, че пострадалият М.П. не спазва изискванията за работно облекло и на процесната дата му е позволил да извършва ремонтна дейност по отстраняване на авария, без да е подходящо облечен, тогава няма как последиците от това поведение на работодателя да бъдат възложени в тежест на работника. И в двата случая ответникът не е взел необходимите мерки за избягване на инцидента.

Съдът не споделя и останалите възражения на ответника за допуснати процесуални нарушения относно словно изразената воля на съда за процента на съпричиняване и обективизираната такава в процентно изражение, относно едностранчиво разглеждане на приетите доказателства, относно липсата на анализ на конкретните доказателства, относно неиздаване на съдебно удостоверение за движението на висящото досъдебно производство във връзка с инцидента и относно отхвърляне на молба на ответника за поправка на протокола от съдебно заседание, проведено на 21.10.2021 г. В действителност на стр. 17 от решението районният съд е посочил, че вината за допуснатите нарушения следва да се подели „равностойно“ между работника и работодателя, но още преди това е посочил, че

всъщност съпричиняването е в размер на 25 % (стр. 16, абзац последен, ред четвърти отдолу нагоре). Това цифрово изражение е повторно посочено и в цитираното от ответника изречение, а и логиката на цялостното изложение на мотивите към решението сочи, че съдът е имал предвид не съпричиняване наполовина, а само в размер на 25 %. Доказателствата по делото не са разглеждани едностранчиво, а съдът е провел детайлен анализ на всички събрани доказателства – както тези, които са представени от ищеца, така и тези, които са представени от ответника. Относно молбата за поправка на съдебния протокол от с.з. на 21.10.2021 г. районният съд е дал изчерпателен отговор в протоколното определение от 15.12.2021 г. и в тази насока не се установяват допуснати процесуални нарушения. Съдебното удостоверение, за което ответникът посочва, че не е издадено, се отнася до движението на висящото наказателно производство за разследване на инцидента. То обаче би имало значение, само ако е завършило с внасянето на обвинителен акт и постановяването на присъда, която да се ползва при условията на чл. 300 ГПК. В настоящото производство, образувано по иск с правно основание чл. 200, ал. 1 КТ, са предмет на доказване по общия ред всички релевантни за случая обстоятелства и не може да се приеме, че евентуалното позоваване на данните от досъдебното производство би допринесло за изясняване на спора повече, отколкото е постигнато това в исковото производство. Становището на разследващите органи би имало значение за наказателната отговорност по случая (ако има основания за ангажиране на такава), но не и за имуществената отговорност.

От всички изложени възражения, въззивният съд споделя единствено това, според което се явявали необосновани изводите на съда, че задълженията на ответника включвали проверка за наличие на опасно напрежение в цялата инсталация на абоната. Подобно задължение следва да се основава или заповеди на работодателя за вътрешната организация на работата или на конкретен нормативен акт. Районният съд не е посочил на какво основава тези свои изводи, а въззивният съд не констатира от материалите по делото ответникът да е имал задължение за проверява напрежението в цялата инсталация на абоната. Напрежението е следвало да бъде установено само в точката на контакт с интернет-връзката. Това възражение, обаче, само по себе си не рефлектира върху останалите изводи до степен да бъде възприета тезата на ответника за отпадане на неговата отговорност или за намаляването ѝ с 50 % поради съпричиняване.

При така изложените правни изводи, настоящият съдебен състав намира, че не се доказва проява от страна на работника на небрежност и то дадена във формата на груба такава по смисъла на чл. 201, ал. 2 КТ, която да обуславя извода за съпричиняване. Напротив, съпричиняване в случая няма, включително и в намаления размер от 25 % процента, възприет от районния съд, още по-малко може да се приеме, че е налице съпричиняване в размер на 50 %, каквото искане е отправено във въззивната жалба на работодателя.

С оглед на гореизложените съображения, въззивната жалба на ищеца Л.П. се явява основателна и следва да бъде уважена, тъй като няма основания за намаляване на присъденото обезщетение поради съпричиняване, което не се доказва по делото. От друга страна, въззивната жалба на ответника се явява изцяло неоснователна. Следователно, обжалваното решение следва да бъде отменено в отхвърлителната част и потвърдено в останалата част.

По разноските:

Както ищеца, така и ответника са отправили искания за присъждане на разноски във въззивното производство при уважаване на подадените от тях въззивни жалби. Доколкото се уважава жалбата на ищеца, а тази на ответника се отхвърля изцяло, разноските следва да бъдат разпределени както за първоинстанционното, така и за въззивното производство. В полза на ищеца Л.П. следва да се присъдят разноски в размер на 2450 лв. (1500 лв. + 950 лв. адвокатски възнаграждения за двете инстанции). С оглед изхода на спора направените от

ответника разноси за двете инстанции следва да останат в негова тежест. В полза на съда ответникът следва да внесе и държавна такса върху пълния уважен размер на исковата претенция.

Водим от горното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 260008/14.01.2022 г., постановено по гр.д. № 549/2021 г. по описа на Районен съд – Хасково в частта, в която е отхвърлен иска на Л.С. П. за разликата над сумата от **37 500 лв.** до сумата от **50 000 лв.**, ведно със законната лихва върху тази разлика, както и в частта за дължимата държавна такса и дължимите съдебни разноси, **вместо което ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА „Булсатком“ ЕООД с ЕИК: 206575401, седалище и адрес на управление: град София, район Младост, ул. Магнаурска школа № 15, ет. 4, **да заплати** на Л. С. П., ЕГН: *****, с адрес: град ***, още сумата от **12 500 лв.** (дванадесет хиляди и петстотин лева), представляваща обезщетение за неимуществени вреди – претърпени болки и страдания от смъртта на неговия брат М.С.П., ЕГН: *****, б.ж. на град***, починал на 28.07.2018 г. в резултат на трудова злополука, настъпила на същата дата около 09.30 часа в село ***, община ***, приета за такава по смисъла на чл. 55, ал. 1 КСО с разпореждане № 22409/10.09.2018 г. на ТП на НОИ –***, **ведно** със законната лихва от датата на увреждането – 28.07.2018 г. до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА „Булсатком“ ЕООД с ЕИК: 206575401, седалище и адрес на управление: град София, район Младост, ул. Магнаурска школа № 15, ет. 4 **да заплати** на Л. С. П., ЕГН: *****, с адрес: град ***, сумата от общо **2450 лв.** (две хиляди четиристотин и петдесет лева), представляваща съдебни разноси за първоинстанционното и въззивното производство.

ОСЪЖДА „Булсатком“ ЕООД с ЕИК 206575401, седалище и адрес на управление: град София, район Младост, ул. Магнаурска школа № 15, ет. 4 **да заплати** по сметка на Районен съд – Хасково сумата от **2000 лв.** (две хиляди лева), представляваща държавна такса върху пълния уважен размер на иска.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260008/14.01.2022 г., постановено по гр.д. № 594/2021 г. по описа на Районен съд – Хасково в останалата част, в която е уважен иска на Л. С. П. за сумата от **37 500 лв.** (тридесет и седем хиляди и петстотин лева) – обезщетение за настъпилите неимуществени вреди от настъпилата трудова злополука, **ведно** със законната лихва върху тази сума от датата на увреждането.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от съобщаването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____